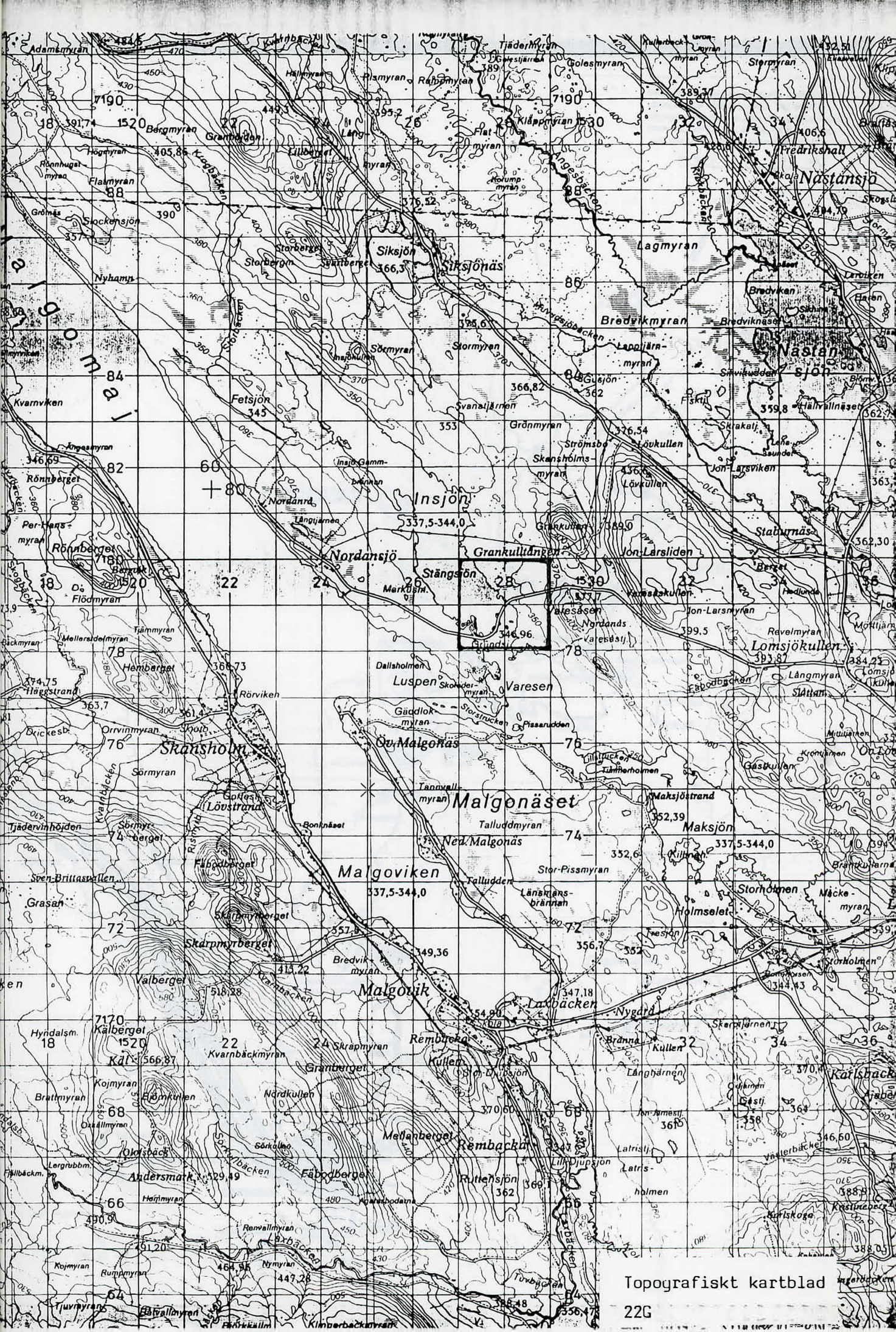

RAPPORT ÖVER ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING 1978 AV BOPLATS och
RENGRAV, RAÄ 230 Vilhelmina socken och kommun, Västerbottens
län

Berit Andersson
Västerbottens Museum
2024

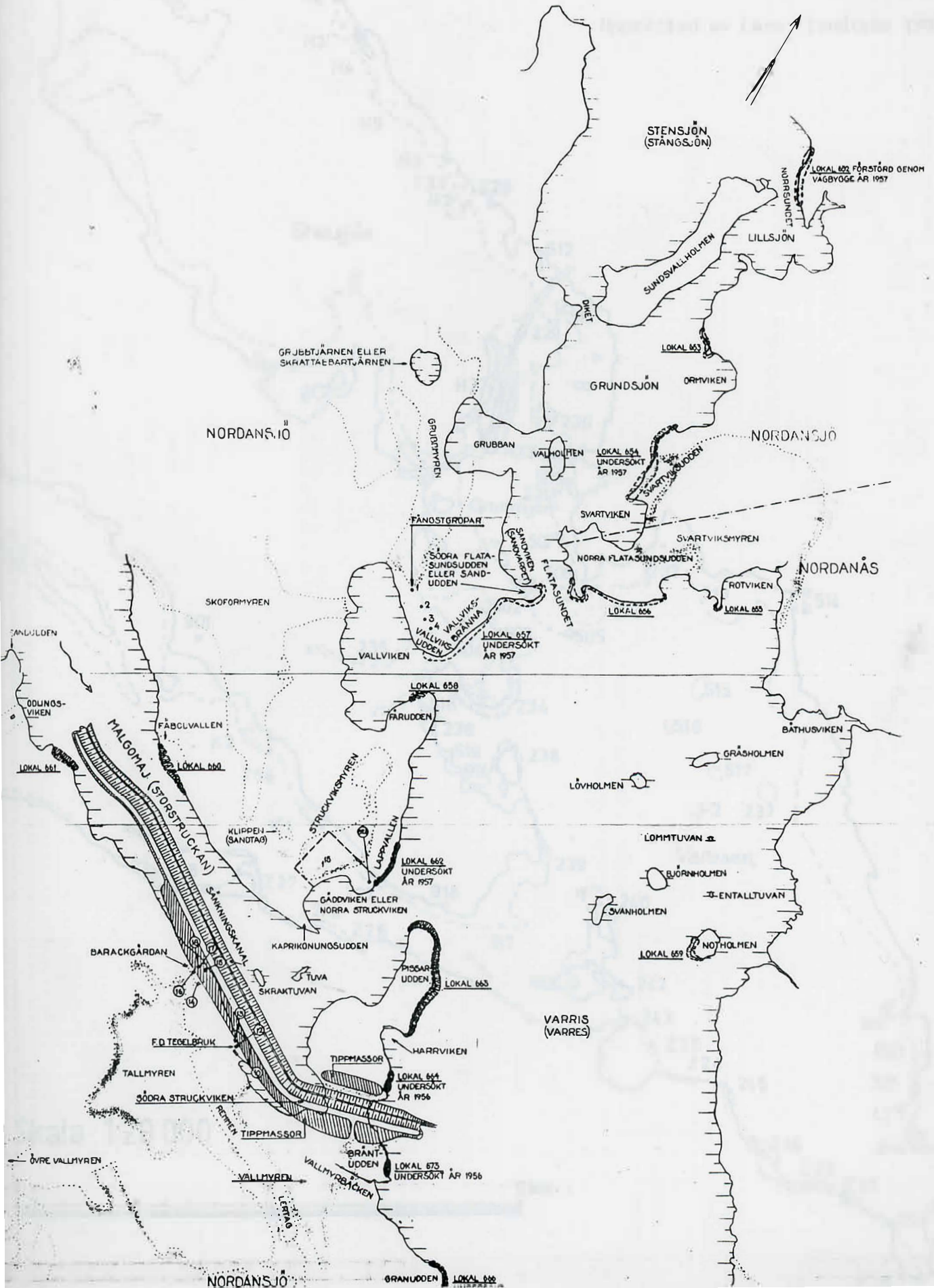

RIKSANTIKVARIÄMBETETS KARTA ÖVER FYND-
LOKALER OCH FÄNGSTGRÖDAR VID VARRIS-
GRUNDSJÖN - STENSJÖN, MALGOMAJ, VILHEL-
MINA SÄL, LAPPLAND, RITAD EFTER KUNGL.
VATTENFALLSSTYRELSENS MARKSKADEKARTA.

0 50 100 200 300 M

BAKGRUND

I samband med uppordningsarbete har rapportmanus till en arkeologisk undersökning av fornlämning RAÄ nr Vilhelmina 230:1-2 påträffats. Vissa administrativa uppgifter saknas, men det som finns i manuset har införts i föreliggande rapport.

INLEDNING

Inom ramen för det av Västerbottens Museum ledda projektet "Arkeologiska undersökningar vid reglerade sjöar och vattendrag i Västerbottens län" undersöktes en stenåldersboplats vid Vojmsjöns södra del i Vilhelmina socken.

Undersökningen har helt finansierats av Arbetsmarknadsstyrelsen förutom projektledning och administration som bestridits av Västerbottens Museum.

LÄGESANGIVELSER

Stenåldersboplatsen är belägen på en mindre holme i dåvarande Grundsjön, Nordansjö 1:2 (Raä 230).

TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR OCH FYND

Området omkring södra Malgomaj och dess utlopp tillhör inre Norrlands mest fyndrika. Särskilt Varris stränder visar sig ha varit fördelaktig för bosättning med jakt- och fångstekonomi, vilket illustreras med den täta förekomsten av boplatser. Här finns lämningar ifrån såväl sten- som järnålder och samisk kultur.

1954 inventerades Malgomajs dämningssområde vid bl a Varris, Grundsjön, Stensjön, Insjön och Maksjön varvid 34 boplatser och flera fångsgropsystem påträffades. En undersökning av den närbelägna raä 511 gjordes 1977 av Lars Flodström (1977). Andra undersökningar har omfattat raä 234b (Melander 1979), raä 235 (Flodström 1977a) samt raä 503 och raä 518b (Spång 1975, 1979).

Tidigare har också Riksantikvarieämbetet utfört en inventering och en del undersökningar i samband med regleringen av sjön. En naturgeografisk undersökning har gjorts av Jan-Erik Wallin (1979).

MÅLSÄTTNING

Övergripande målsättning för projektet har formulerats i ett program vilket sammanfattningsvis uppställts i följande punkter:

- fastställande av vilka faktorer som mildrar och ökar regleringars skadeverkningar på fornlämningar samt undersökning av regleringars inverkan på kunskapen om fornlämningsbeståndet.
- fastställande av tidsindikerande faktorer på boplatsmaterial och anläggningar främst underbyggt av C14-dateringar.
- undersökningar av faktorer som står i relation till befolkningsmängd och fördelning.
- undersökning av de aktuella sjösystemens naturliga resurser samt resursutvinningen i förhistoriskt perspektiv.

För rubricerade undersökningar gällde målsättningen att förbättra representationen och kunskapen om boplatser vid Vojmsjön i dess helhet med avseende på dateringar, ben- och redskapsmaterial.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Grävningen genomfördes under juni 1978 av Lars-Göran Spång med anledning av erosionshot.

Undersökta objekt: Boplats, rengrav?

Undersökt yta: 26 m²

Grovarbetstid 280 tim

Antal registrerade anläggningar (enl slutredov blankett): 7

TOPOGRAFISK BESKRIVNING

Boplatsen ligger på västra sidan av en mindre holme på en äldre strandterrass i den fd Grundsjön. På grund av sjöregleringen har stränderna också svåra erosionsskador.

BOPLATSBESKRIVNING

Boplatsen sträcker sig 150 m längs stranden på en strandterrass och inom boplatsen finns rikligt med skärvsten inom tre koncentrationer: A/ i boplatsens N begränsning 11 x 5 m i NV-SO och 0,5 m hög. B/ 40 m N10°V om Stensättning (Nr 1) 8 x 6 m stor o NV-SO och 0,2 m hög. C/ I boplatsens SV begränsning, under ett torvtäcke var rikligt med skärvsten.

Ca 50 m SV om stuga och mellan B och C är:

1. Stensättning 2 x 1 m stor (N-S) och 0,2 m hög. Ungefär i anläggningens mitt är ett 0,3 x 0,3 m stort område med brända ben, Stensättningen är omrörd genom vattenerosion.

4 m V om nr 1 är:

2. Härd, närmast rund 1 m i diam och 0,05 m hög, bestående av 0,1 – 0,3 m stora, runda stenar och skärvsten i packningen. Härden är omrörd genom vattenerosion.

Avslag av mörk kvartsit framkommer sporadiskt till måttligt över området. En fragmentarisk pilspets av mörk kvartsit tillvaratogs mellan anläggningarna B och C. % avslag av mörk kvartsit vid A, 2 avslag av mörk kvartsit samt 1 avslag av vit kvarts vid B och 2 avslag av grå kvartsit vid C.

FÄLTMETOD

Utgrävningen utfördes för hand med grävslev och materialet sållades genom 3 mm sållduk. Ett koordinatsystem lades ut på platsen. Över området utlades provgropar på 1 m².

RESULTAT

Vid undersökningen påträffades enligt återfunnen ritning fyra anläggningar, anl. 1 stensättning, anl. 2 härd, anl. 3 skärvstenskonc, anl 4 skärvstenslager. Stensättningen bestod av en närmast rund stensättningen med en ansamling av brända ben i mitten vilka tolkats som renben (ej analyserade). Stensättningen daterades till 1450±110 (St 6937). Anläggning 2 och 4 profilgrävdes och enligt ritning var anl. 2 en härd av 0,1 – 0,2 m stora stenar med kolinslag under stenarna. Härden daterades till 3600±130 (St 6935). Anläggning 4 bestod av en skärvstenspackning med inslag av större stenar samt kol.

LISTA KOLPROV

- K1 Sandig morän 10 cm under torv
- K2 Morän ca 10 cm under torv under kantsten på A4 i skärvstenslager
- K3 Spritt i blekjorden under A2 härd och i dess utkanter 3 cm under torv
- K4 Under A2 härd i morän och blekjord 5-10 cm under torv
- K5 I A1 stensättning

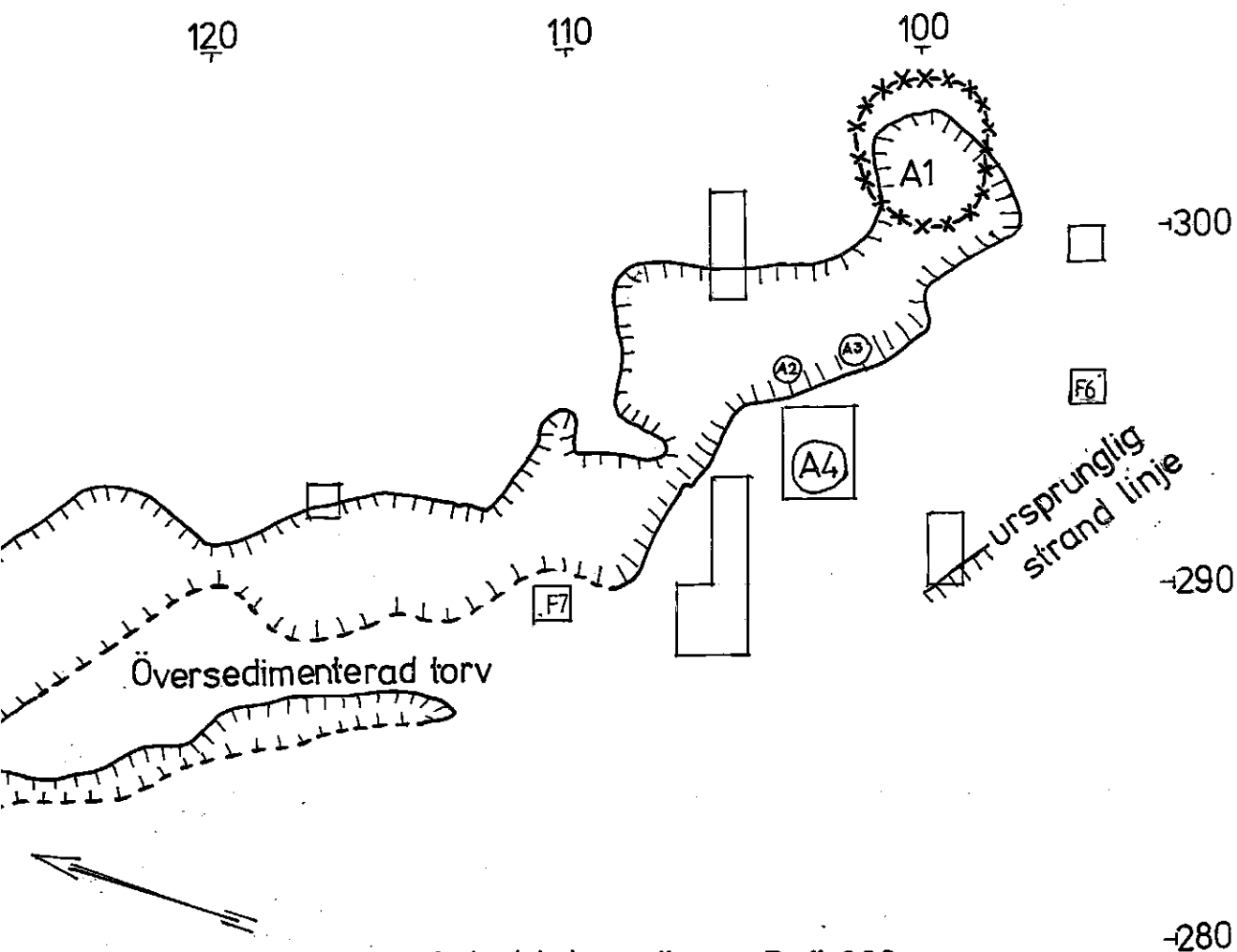
SKÄRVSTENSLISTA

X95 / Y300	2,5 liter
X105 / Y290	10 liter
X95 / Y295	28 liter
X105 / Y291	17 liter
X105 / Y292	15 liter
X105 / Y288	3 liter
X106 / Y289	10 liter
X105 / Y289	2 liter
X106 / Y288	3 liter
X99 / Y290	11 liter
X99 / Y291	37 liter
X130 / Y288	12 liter
X130 / Y287	30 liter
X131 / Y287	18 liter
X130 / Y286	42 liter
X110,5 / Y292	30 liter
X136 / Y 285	120 liter

FYNDLISTA

F1	X106 / Y 297	uppgift saknas
F2	X106 / Y 297	uppgift saknas
F3	X106 / Y 297	uppgift saknas
F4	X105 / Y288	Borr?
F5	X130 / Y 285	Slipsten
F6	X95 / Y295	Skrapa
F7	X110 / Y289	Spets flinta?
F8	X135 / Y286	Skrapa

Schaktplan över Raä 230
 Vilhelmina sn.o.kn.
 ACLän
 Upprättad av
 L.G. Spång 1978

300

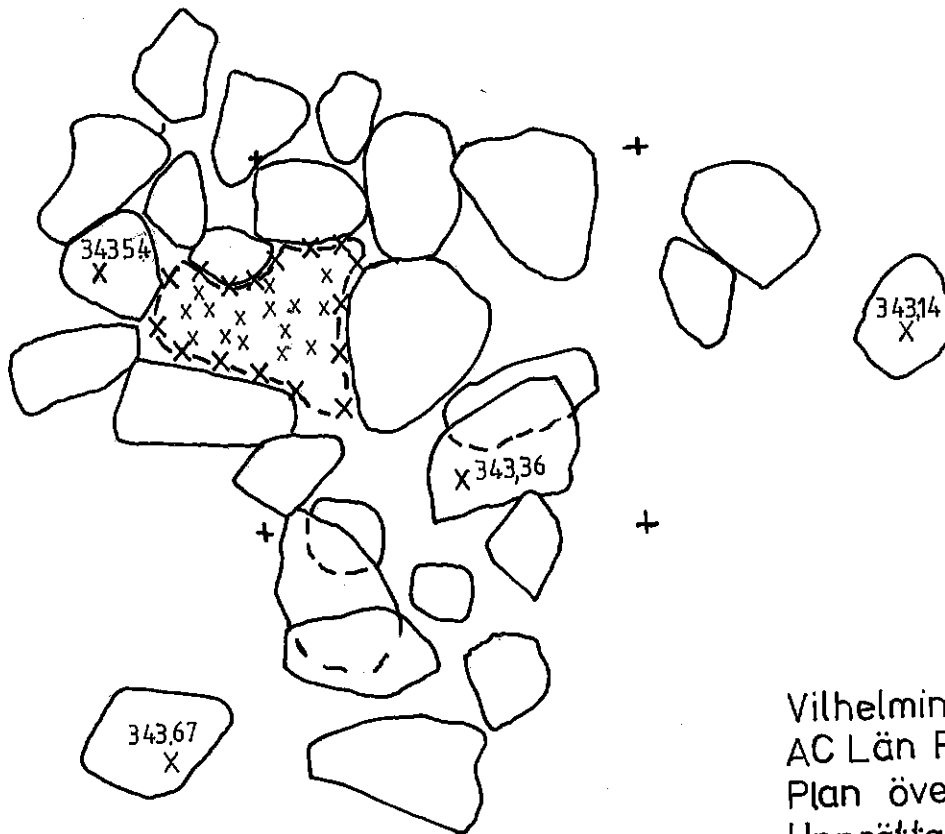
301

302

303

101+

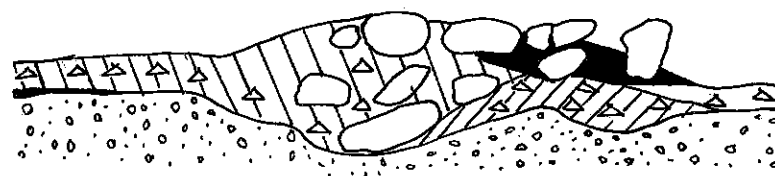
100+

Vilhelmina sn. o.kn.
AC Län Raä 230
Plan över A1
Upprättad av L.G. Spång
Juni 1978

+343möh.

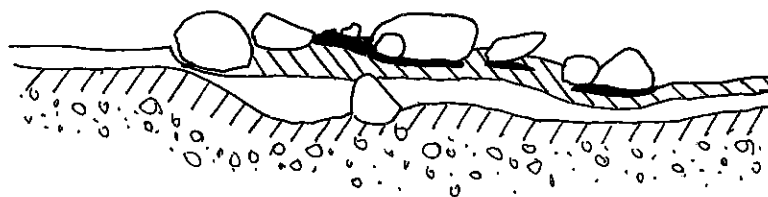

+
X104
Y297,5

+
Profil över A4 fr. V.

+
X102

+ 343möh.

+
Y297
X104

+
Profil över A2 fr. N.

+
Y295

Profiler över 230
A2 o. A4
Vilhelmina sn. o. kn.
AC Län

ARKEOLOGISKA UNDERSÖKNINGAR

Ansvarig institution: Västerbottens museum

Landskap: La

Socken: Vidhelmina

Fastighet: Nordansjö 1:2

Fornlämning nr: 230

Undersökt år: 1978

~~XXXX~~ ~~totalundersökning~~/delundersökning (stryk det ej tillämpliga):

Undersökningen utförd av: Lars Göran Spång

Undersökningsobjektets art: (gravfält, boplats etc) Rengrav (?), boplats

Anledning till undersökningen: Erosionshotad p g a sjöreglering, projektet " Ark. unders. vid reglerade sjöar och vattendrag i Västerbottens län".

Yta: (endast undersökt yta) 26 m²

Grovarbetstid: 280 tim

Maskintid: -

Antal registrerade anläggningar (synliga före undersökningen): 7

Antal framkomna anläggningar: 7

Sammanfattning av undersökningsresultatet: Rengraven var en närmast rund stensättning med brända ben i mitten som i avvaktan på osteol. analys bedömts vara av ren. På boplatsem framkom förutom redskap i kvartsit även en materialdepå av grovkornig grå kvartsit.

Fynd: tångepilspets av flinta, kvartsitskrapor

Datering: bopl. - st. å. rengrav - ?

Publicerat i:

NATURHISTORISKA RIKSMUSEET

LABORATORIET FÖR ISOTOPGEOLOGI

104 05 Stockholm 50, Tel. 08/15 02 40 ankn. 149.

ANALYSREKVISITION.

C14 Tritium

Uppdragsgivare: Västerbottens museum ..... Kvot: KVHAA SGU SU

Adress och telefon 902 44 Umeå tel 090/118635 .....

Antal prov ..1.... .....

Överblivet material ~~önskas~~ önskas ej i retur ..... Avgiftsbelagt prov: Ja Nej

Provbeteckning: Kol. 5., A1 .....

Material: träkol .....

Fyndplats: Raä 230p Vilhelmina sn .....

Län: AC .....

Latitud: 64° 43' .....

Longitud: 16° 25' ..... Stockholm Greenwich

För tritium: Typ av vatten .....

Tidpunkt för provtagning juni 1978 .....

Kort beskrivning av problemställning:

Datering av rengrav med stensättning

1450 ± 110 B.P.

Rekvision godkänd:

Datum ..... Sign. ....

NATURHISTORISKA RIKSMUSEET

LABORATORIET FÖR ISOTOPGEOLOGI

104 05 Stockholm 50, Tel. 08/15 02 40 ankn. 149.

ANALYSREKVISITION.

C14 Tritium

Uppdragsgivare: ..... Västerbottens museum ..... Kvot: KVHAA SGU SU
Adress och telefon ..... 902 44 Umeå tel 090/118635 .....
Antal prov ..1.....
Överblivet material ~~önskas~~ i retur ..... Avgiftsbelagt prov: Ja Nej

Provbeteckning: ..... K 4, A2 .....

Material: ..... träkol .....

Fyndplats: ..... Raä 230, Vilhelmina sn .....

Län: ..... AC .....

Latitud: ..... 64° 43' .....

Longitud: ..... 16° 25' ..... Stockholm Greenwich

För tritium: Typ av vatten .....

Tidpunkt för provtagning ..... juni 1978 .....

Kort beskrivning av problemställning:

Datering av härd

3600 ± 130

Rekvisation godkänd:

Datum ..... Sign. ....

NATURHISTORISKA RIKSMUSEET

LABORATORIET FÖR ISOTOPGEOLOGI

Postadress: 104 05 Stockholm 50, Tel. 08/15 02 40 ankn. 149.

Uppdragsgivare: Västerbottens Museum, Att. L.G. Spång ..... Kvot: ~~KVA~~ ~~SG~~ ~~SU~~
 Adress: ..... 902 44 Umeå .....
 avgift

C14 analysrapport prov St

Analysnummer	St 6935	St 6936	St 6937	St 6938	St 6939	St 6940
Beteckning	K 4 A2	Kolprov 24	Kol 5 A1	K 5 A3	K 57 A4	Kolprov 3
Material	kol	kol	kol	kol	kol	kol
Fyndplats	Vilhelmina sn.	Vilhelmina sn.	Vilhelmina sn.	Vilhelmina sn.	Vilhelmina sn.	Vilhelmina sn.
Län	Västerbotten	Västerbotten	Västerbotten	Västerbotten	Västerbotten	Västerbotten
Latitud	64° 43'	64° 43'	64° 43'	62° 52'	62° 52'	64° 40'
Longitud (Greenwich el. Sthlm)	16° 25'	16° 25'	16° 25'	16° 44'	16° 44'	16° 22'
Ålder BP	3600 ± 130	4020 ± 95	1450 ± 110	6165 ± 95	1080 ± 95	<250
Ålder (BC el. AD)						
Anmärkning ¹³ C o/oo	Raä 230 -26,3 ± 0,5	235:2 -25,5 ± 0,5	Raä 230	Raä 188 -25,2 ± 0,5	Raä 188 -26,1 ± 0,5	511:3 -26,5 ± 0,5
	Åldern korrekterad för det angivna ¹³ C värdet					

Vid beräkning av åldern har en halveringstid av 5568 ± 30 år använts. Osäkerheten angiven som standarddeviationen. Åldern BP anger år före 1950.

Vid publicering av analysdata skall referens göras till Laboratoriet för Isotopgeologi, analysnumret enligt ovan samt till eventuell tidigare publicering i Radiocarbon.

Stockholm den 27/6 1979

Eric Welin

Eric Welin